

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування в межах ліцензійного обсягу університету.

2. ФОРМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фаховий іспит зі спеціальності проходить в очній або дистанційній формі.

Іспит в очній формі проходить у приміщенні Запорізького національного університету (з дотриманням заходів безпеки в умовах воєнного стану) у два етапи. Письмовий етап – вступники надають відповіді на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу – до 45 хв. Усний – співбесіда вступника з фаховою атестаційною комісією ЗНУ з питань екзаменаційного білету (до 30 хв).

Іспит у дистанційній формі проходить у два етапи. Підготовчий етап – самостійна підготовка відповідей на питання екзаменаційного білету (до 10 хв.) та основний етап – співбесіда вступника з фаховою атестаційною комісією ЗНУ з питань екзаменаційного білету (до 45 хв.)

Для складання фахового іспиту зі спеціальності у дистанційній формі вступник надає Приймальній комісії ЗНУ один з документів: документ про проживання (перебування) поза межами м. Запоріжжя (витяг з реєстру територіальної громади, довідка ВПО), документ про перебування поза межами України або документ, який підтверджує наявність іншої поважної причини. Рішення про допуск до складання іспиту у дистанційній формі приймається Приймальною комісією.

У разі складання фахового іспиту зі спеціальності у дистанційній формі вступник має забезпечити процедуру ідентифікації особи, яка включає перевірку персональних даних та забезпечення безперебійного технічного оснащення для відеозв'язку з фаховою атестаційною комісією ЗНУ у режимі реального часу.

Проведення фахових іспитів зі спеціальності та презентація дослідницької пропозиції як в очному, так і в дистанційному форматах, підлягають обов'язковому відео- та аудіозапису, який не може бути переданий третім особам.

3. БІЛЕТИ: СТРУКТУРА БІЛЕТУ

Білет фахового вступного випробування містить 3 теоретичних питання.

4. ВИМОГИ ДО ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

У питаннях оцінюється знання вступника з базових фахових дисциплін, що є необхідними для коректного вираження певних понять, а також для розуміння широкого кола теоретичних та практичних завдань, володіння навичками, що є необхідними для професійної діяльності у межах програми.

Правильність виконання завдань оцінюється відповідно до критеріїв оцінювання знань.

Екзаменатор не зобов'язаний читати розв'язання завдань, що наведені вступником в чернетці.

Під час проведення іспиту забороняється використовувати підручники, навчальні посібники, інші джерела інформації (якщо це не передбачено програмою). Також забороняється користуватися мобільними телефонами та іншими засобами зв'язку і передачі даних.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Для особи, яка претендує на зарахування для здобуття ступеня доктора філософії (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

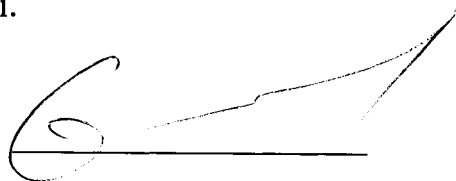
Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабе знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

Голова фахової
атестаційної комісії

Дамір БІКУЛОВ

6. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Орієнтовний перелік тем:

Публічне управління – системне суспільне явище

Публічне управління: поняття та типи. Сутність, зміст та специфіка державного управління. Принципи державного управління. Основні теорії та школи державного управління. Цілі публічного управління: поняття та різновиди. Поняття й види функцій державного управління.

Внутрішні та зовнішні функції державного управління. Функціональна структура державного управління. Фактори, що визначають характери функціональної структури державного управління.

Конституційно-правові засади публічного управління

Право у системі публічного управління. Конституція у системі публічного управління. Конституція України про гілки влади в Україні.

Кабінет Міністрів України: структура і компетенція. Міністерства України та їх повноваження. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.

Контроль, інституціоналізований за гілками державної влади. Парламентський контроль. Конституційний контроль. Судовий контроль.

Організація територіального публічного управління

Централізована модель територіального публічного управління. Децентралізована модель територіального публічного управління. Державні органи у територіальному публічному управлінні. Органи місцевого самоврядування у публічному управлінні. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Організація роботи органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Організація роботи місцевих рад. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад. Організація служби в органах місцевого самоврядування.

Менеджмент органів державної влади та місцевого самоврядування

Сутність і особливості менеджменту органу влади. Складові менеджменту органу влади: організація, ресурси, функції, діяльність, цілі. Методи менеджменту: економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні. Внутрішня організація органів державної влади та місцевого самоврядування. Сутність та особливості організаційної структури органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади та місцевого самоврядування. Стратегічний та ситуаційний менеджмент в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Сутнісні ознаки публічної служби

Гене́за поняття «публічна служба» та правовий статус публічних службовців. Принципи публічної служби. Базові моделі та складові системи публічної служби. Правовий статус публічного службовця, основні права і обов'язки. Характеристика основних концепцій бюрократії.

Організаційно-правове забезпечення публічної служби в Україні.

Види та ієрархія нормативно-правових актів, що регламентують публічну службу в Україні. Запобігання корупції у публічній службі. Громадський контроль як механізм протидії корупції. Конфлікт інтересів у публічній службі, запобігання йому та врегулювання. Процедури притягнення до відповідальності. Види дисциплінарних стягнень до державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Етика в публічній службі.

Місія, цінності та основні етичні принципи публічної служби. Довіра як основоположний принцип побудови відносин між державою і суспільством. Етична інфраструктура публічної служби. Етичні кодекси в системі публічної служби. Етичні засоби запобігання корупції в системі публічної служби України. Службова етика та соціально-етичний портрет керівника в системі публічної служби України.

Управління персоналом у публічній службі.

HR-стратегія органу публічної влади. Базова структура HR-стратегії органів публічної влади. Персонал-технології в публічній службі. Кадрові процеси в органах публічної влади. Принципи та методи формування команди. Механізми командної взаємодії в публічній службі. Методи мотивації персоналу в органах публічної влади. Кадровий аудит в органах публічної влади. Організаційно-правовий аудит персоналу в органах публічної влади. Функціональний аудит персоналу в органах публічної влади. Оцінювання кадрового потенціалу органу публічної влади.

Цифровий розвиток та електронна демократія

Сутність та інструменти електронної демократії (електронні звернення, електронні петиції, електронне голосування, електронні консультації щодо політики та законодавства). Сутність та складові інформаційно-аналітичного супроводу публічного управління та адміністрування. Мета, основні цілі та завдання цифрового розвитку та електронної демократії в Україні. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Поняття та основні характеристики електронних послуг. Центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування та

реалізацію політики впровадження електронного урядування. Електронний парламент в Україні та світі.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посіб. для вузів. Київ: Атіка, 2000. 304 с.
2. Воронкова В.Г. Муніципальний менеджмент: навч. посіб. для вузів. Київ: Професіонал, 2004. 248 с.
3. Державне управління: навч. посіб. / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Расіна, Л.Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. Київ: Знання-Прес, 2004. 343 с.
4. Журавський В.С. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник. Київ: Ін Юре, 2004. 672 с.
5. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування: навч. посіб. / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 504 с.
6. Малиновський В.Я. Державне управління: навч. посіб. 2-ге вид., доп. та перероб. Київ: Атіка, 2003. 576 с.
7. Мельник А.Ф. Муніципальний менеджмент : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 472 с.
8. Публічна служба: навч. посіб. / С.М. Серьогін, Н.А. Липовська, Є.І. Бородін [та ін.]; за заг. ред С.М. Серьогіна. 2-ге видання. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 384 с.
9. Публічне адміністрування : навч. посібник / за заг. ред.: Даниленка А. С., Юхименка П. І., Сокольської Т. В. К. : Центр учб. літ., 2020. 288 с.
10. Публічне управління : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» / за заг. ред. Т.І. Бутченка. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 167 с.
11. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Запорізь. держ. інж. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 604 с.

Додаткова:

1. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії. Київ: Парламентське видавництво, 2007. 576 с.
2. Бутченко Т.І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів : монографія. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2011. 280 с.
3. Головатий, М. Ф. Місцеве самоврядування як важлива засада поділу

влади, взаємодії людини і держави, розвитку сучасних демократичних процесів / М. Ф. Головатий // Politicus. 2018. № 1. С. 41-47.

4. Гринишин М. Місцеве самоврядування в Україні та Польщі на шляху до спільного Європейського дому / М. Гринишин, С. Трохимчук. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2002. 96 с.
5. Гурне Б. Державне управління / пер. з фр. Київ: Основи, 1993. 165 с.
6. Державне управління регіональним розвитком України: монографія / за заг. ред. В Є. Воротіна, Я.А. Жаліла. Київ: НІСД, 2010. 288 с.
7. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень / пер. з англ. Київ: Всеуито, Наукова думка, 2001. 242 с.
8. Европейская хартия о местном самоуправлении / Совет Европы. Страсбург: б.и.,1990. 16 с. (Серия европейских договоров, №122).
9. Зелінський С.Е. Теоретико-методологічні засади комплексного оцінювання державних службовців: монографія / С.Е. Зелінський. Київ: НАДУ, 2016. 296 с.
10. Муніципальний менеджмент: навч. посіб. / за заг. і наук. ред. Ю П. Шарова; авт. кол. : Ю.П. Шаров; І.А. Чикаренко та ін. Київ: Атіка, 2009. 404 с.
11. Публічна служба: системна парадигма: кол. моногр. / К.О. Ващенко, С.М. Серьогін, Є.І. Бородін, Н.А. Липовська, Н.Г. Сорокіна [та ін.]; за заг. ред. С.М. Серьогіна. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 256 с.
12. Соціально-орієнтоване державне управління: монографія / В.Г. Воронкова, О.О. Фурсін, Н.В. Сапа. Запоріжжя: ЗДІА, 2011. 257 с.

Інформаційні ресурси:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року. № 55-ХІІ. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31, ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби URL: <https://nads.gov.ua/>
6. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>
7. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII.

- Відомості Верховної Ради. 2016. № 4, ст. 43. Зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 49, ст. 2056. Зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
  9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24, ст. 170. Зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
  10. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
  11. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
  12. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
  13. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
  14. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII : <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12&p=1217856518710949>